

Kerken betuigt haar sympathie met het streven van het Intern. Congres tegen het Alkohlisme, en vestigt door de publicatie dezer sympathie-betuiging in het pers-verslag de aandacht van de Kerken op den strijd tegen het Alkohlisme in het algemeen en op het congres in het bijzonder".

Na 1920 zijn de cijfers van het Alkohl-gebruik gaan dalen, doordat de crisis intrad, en de beïnvloeding op drank omhoog ging. Men meene echter niet, dat koning Alkohl slaapt, want hij is volgens de H. Schrift een slang, die zacht naar binnen glijdt, maar tenslotte bijt als een draak en gif spuwt als een adder. Wij mogen dus dankbaar zijn, dat er Synodes zijn, die ons opwekken om tegen dien vijand te waken en te bidden.

L.

De beroepsbrief.

Met dankbaarheid aan de opstellers mogen wij gewag maken van het bestaan van een concept-beroepsbrief ten gebruike bij de Geref. Kerken in Nederland. We weten niet beter of dit concept wordt algemeen gebruikt in onze kerken. Toch verdient het o.i. aanbeveling, dat een kerkeraad, die dit concept gebruikt, het eerst late voorlezen op de vergadering en maar niet aan den scriba opdrage, om zich aan dit formulier te houden. Na de voorlezing toch kan het zijn, dat er leden van den kerkeraad zijn, die een amendement willen voorstellen.

Er is in dit concept een zinsnede, die o.i. wel eens nader omschreven mocht worden. Het is deze: „De kerkeraad zal in gehoorzaamheid aan het Woord des Heeren, zorg dragen, dat Gd. in het Evangelie onder de gemeente arbeidende, ook zonder zorgen van het Evangelie leven kunt".

Wat is de bedoeling van de uitdrukking: „zonder zorg leven"?

Zouden er leeraars zijn zonder zorgen? Neen, zegt men, maar hier worden bedoeld, zorgen voor levens-onderhoud van zich en zijn gezin. De dienaars van het Evangelie moeten alleen geestelijke zorgen hebben voor het heil van de gemeente en hare leden afzonderlijk, en daartoe laten wij hen leven zonder nooddrift-zorgen. Als dit geen dualisme is van geest en stof, dan kan men Plato wel onzen besten leermeester noemen.

Wat we dan zouden willen? Een omschrijving van het woord „zorg", waarin werd aangeduid, dat het onderhoud van den leeraar zoo zal zijn, dat deze niet behoeft te staan naar bijverdienste of het ontvangen van geschenken. Zorgen zal de leeraar altijd hebben, want ziekten, moeilijkheden in de familie, zwaarigheden bij het opvoeden en installeren van zijn kinderen gaan

zijn deur niet voorbij. En dat is goed ook, want hij moet daardoor nog geoefend worden in godzaligheid, om anderen recht te kunnen troosten. Wat hij noodig heeft is het medeleven van den kerkeraad in zijn zorgen, zoodat hij niet van noode heeft elders om hulp te vragen als er zorgen komen.

Leven zonder zorg! Is er één dienaar, die deze toezegging kan aanvaarden van zijn toekomstigen kerkeraad? Zeker, er zijn dienaars, die zichzelf en de hunnen in onnodige zorgen steken, hetzij onbewust of bewust. Als een predikant er een boerderij bij neemt of een zaak drijft als stille vennoot, of hij gaat als tuinder werken, dan steekt hij zich in zorgen, die de gemeente schaden en zijn ambtelijk werk afbreuk doen. Tegen zulke buitensporigheden moet de kerkeraad zijn veto kunnen uitspreken. Ja, zegt iemand, maar kan de leeraar niet zijn vrije tijd besteden, zooals hij wil? Daarbij kan hij toch geen inmenging van zijn kerkeraad dulden. Deze opmerking is een bewijs, dat er bij hem geen vertrouwen is tusschen leeraar en kerkeraad. Natuurlijk kan hij niet ieder lid hoofd voor hoofd uitleggen hoe hij zijn tijd verdeelt, maar er is toch in iederen kerkeraad een moderamen, d.i. een kleine kring, waarin hij die zaak wel kan bespreken, of een vice-voorzitter met wien hij onder vier oogen zijn zorgen kan bespreken.

Het is over-geestelijk om te zeggen, dat vertrouwelijkheid tusschen ambtsdragers in de gemeente niets zal baten en dat de dienaar beter zal doen door zijn zorgen op den Heere te werpen. Alsof Christus niet geregeld gebruik maakt van menschen, wanneer Hij zijn volk regeert. Ananias te Damascus moest naar den biddenden Sadrus van Tarsen, Petrus naar den centurio Cornelius, hoewel deze was verwaardigd met een verschijning van een Engel, en de apostel Paulus correspondeerde met zijn vriend Philemon over de zorgen van zijn leerling Onesimus. Onze vaders lieten het ora en labora steeds samengaan, en zoo zal het ook moeten gaan met de zorgen van een dienaar des Woords. Niet de straten van Askalon, maar het bid-vertrek en het oor van den mede-ambtsdrager zijn de plaatsen waarheen Christus' dienaars hun zorgen mogen uitdragen. Dan volgen er uitredingen en overwinningen in dagen van zorg, die God verheerlijken. Dan zal de blijdschap het hart van de vromen streelen, als zij den dienaar zien verloet van smart en pijn.

L.

POPULAIR-WETEN: SCHADDELUKE SCHEISEN

John Bunyan 1628—1688.

31 Augustus a.s. zal het 250 jaar geleden zijn, dat John Bunyan, na korte ongesteldheid — twaalf dagen te voren had hij nog gepreekt — te Londen overleed; een gereede aanleiding om enkele opmerkingen te maken over hem en over zijn meest bekende boek: de Pelgrimsreis. Na in 1678 voor het eerst te zijn uitgekomen, is dit werk talloze malen herdrukt, 't zag in zeer veel vertalingen 't licht — 't eerste boek, dat de Engelsche missionarissen na den Bijbel overzetten, is in den regel de Pelgrimsreis — en 't wordt dan ook gehouden voor het na den Bijbel meest gelezen boek.

„Men krijgt den indruk", zoo schrijft T. D. Smid in een bibliographisch artikel in Geref. Theol. Tijdschr. Mei 1938, dat The Pilgrim's Progress, in het Nederlandsch vertaald, aanvankelijk vooral werd gelezen door mystiek aangelegde, gemoedelijke menschen van Doopsgezinde richting en aanverwante piëtistische neigingen of ook wel quietistische ligging, die men in één woord soms als „seculiërs" probeert samen te vatten. „Eenige aarzeling was er soms bij hen, die het dogmatisch niet beïjnd genoeg vonden". In lateren tijd is de waardeering meer algemeen geworden, ook bij het Gereformeerde volk. 't Is nog niet zoo lang geleden, dat de prediking in onze Kerken heel vaak aanhalingen uit Bunyan bevatte, en dat Bunyan zoo'n groot gezag genoot onder ons, dat na een citaat uit de Pelgrimsreis de prediker voor hetgeen hij wilde betoogen geen nadere adstructie meer behoefde aan te voeren: een beroep op Bunyan was (in de practijk) een meer dan voldoende bewijsgrond.

Toch was de oorspronkelijke situatie, n.l. dat Bunyan speciaal in mystieke kringen gewaardeerd werd, m.i. veel juist. 't Feit, dat zijn werk, na aanvankelijke aarzeling, later door ons volk vrijwel critiekloos, ja als gezaghebbend, aanvaard is, lijkt me geen vooruitgang, maar samen te hangen met het al meer doordringende piëtisme en mysticisme, met wier naweeën we thans nog te worstelen hebben.

Daarmee is niet gezegd, dat er niet ook heel veel in Bunyans werk te waardeeren is. Integendeel! Vooral, als we denken aan den tijd, waarin hij leefde, mogen we dankbaar zijn voor de kracht, waarmee hij gestreden heeft tegen het nomisme, voor den ijver, waarmee hij gepredikt heeft de verzoening alleen door het bloed van Jezus Christus. In dit opzicht zegt hij kostelijke dingen, vooral in zijn Christinne-reis, en nog duidelijker in zijn

uitlegging van de gelijkenis van den Farizeër en den tollenaar.

In dit — overigens zeer breedsprakige — boekje geeft hij een beschouwing over de rechtvaardigmaking. Hij onderscheidt daar tusschen de rechtvaardigheid, die den Christen wordt aangedaan (toegerekend) en de rechtvaardigheid, die hem wordt ingestort, en voert dan tal van redenen aan om te betoogen, dat we niet om de ingestorte, maar om de toegerekende gerechtigheid van Christus worden gerechtvaardigd. Hij wil er niets van weten, dat Christus' gehoorzaamheid ons zou worden toegerekend op voorwaarde dat wij rechtvaardig worden. De Heilige Geest, het geloof, de hebbelijkheid voor eenige genade kan niet in ons zijn en werkzaam zijn voordat de gerechtigheid van Christus ons door God wordt toegerekend. Deze gansche uiteenzetting is een loflied op de heerlijkheid van Christus en van Diens verzoeningswerk. 't Is dan ook te verstaan, dat Comrie, toen hem over dit punt eenige vragen werden gesteld en hem de tijd ontbrak om zelfstandig een volledig antwoord te geven, in zijn „Missive... wegens de rechtvaardigmaking des zondars enz." verwees naar dit boekje van Bunyan en daaruit een stuk van bijna 40 pagina's overnam.

En wie zou geen waardeering hebben voor de klem, waarmee Bunyan geijverd heeft voor heilijg van het leven, voor werkelijken strijd tegen de zonde, enz., iets, wat heel erg noodig was in dien tijd, toen het leven van de geestelijken en van de leden der Kerk zoo bitter veel te wenschen overliet?

Maar omdat er zooveel in Bunyan te waardeeren is, is het te meer te betreuren, dat we anderzijds ernstig bezwaar moeten maken tegen zijn nomisme, mysticisme, individualisme en spiritualisme.

Ook tegen zijn nomisme. Hij, die het verfoeit om door de eigen gerechtigheid, door wetsvolbrenging iets te willen bereiken bij God en in allerlei beelden in zijn Pelgrimsreis daartegen waarschuwt, haalt door een achterdeur het nomisme weer binnen.

Als Christen, bekommerd over zijn zonde, door het veld dwaalt, en Evangelist hem aanspreekt, dan verkondigt deze hem niet het Evangelie des kruises, maar wijst hem de heel ver verwijderde, nauwelijks zichtbare, enge poort aan, die slechts langs een weg met veel moeilijkheden en gevaren te bereiken is. Bladzijden en nog eens bladzijden worden volgeschreven, voordat we van het Evangelie der genade hooren. Als de pelgrimsreizigers onderricht ontvangen omtrent den weg des levens — van Uitlegger, Groothart, in het paleis Liefelijkheid, van de herders op de liefelijke Bergen, meest in zinnebeelden — dan hooren ze vrijwel niets van de groote werken Gods, van het heil in Christus, al wordt dit wel voortdurend onder-

LITERATUUR EN KUNST

De roman van een dichter.

Jan H. de Groot: „Fir". — G. F. Callenbach, Nijkerk.

De roman schijnt in dezen tijd bijna geheel de poëzie te zullen overwoekeren. Het aantal goede gedichtenbundels wordt ontstellend klein, het getal romans wordt onnoembaar groot. Telkens weer gaat een dichter over naar de zijde der romanciers, en meestal is de verandering een blijvende.

Nu zou men zich hierover niet behoeven te verbazen, indien er in onzen tijd veel epische poëzie geschreven werd, daar deze van ouds een objectief karakter draagt en dikwijls in wezen niet verschilt van een roman.

Maar het eigenaardige is juist, dat er heden ten dage met reden geklaagd wordt over het uiterst lyrische karakter der poëzie, waardoor de dichter meer en meer vervreemdt van de ziel van het volk. Een groot deel van het lezend publiek — en er wordt enorm veel gelezen — raakt gedichten niet aan; de roman in zijn velerlei variatie moet den leeshonger stillen.

Wil de dichter nu het verloren terrein terugwinnen, door zich te richten naar de eischen van de lezers, zonder wie hij het toch niet kan stellen? Dat is niet aannemelijk, want hij zou de poëzie er geen baat mee brengen, wanneer hij er in slaagde een goeden roman te schrijven. Waarschijnlijker lijkt het mij, dat de meeste dichters, omdat zij door het schrijven van critieken en essays zich voortdurend bezig houden met het proza als uitingsvorm, onweersstaanbaar getrokken worden naar het prozaverhaal.

Onlangs heeft ook de dichter Jan H. de Groot de groote stap gedaan. Zijn Poolische roman „Fir" is het eindresultaat van zijn reizen in Polen. Reeds eerder verschenen er verschillende gedichten, waaronder zeer goede, die emoties in Polen opgedaan, tot uitdrukking brachten. Een uitvoerig reisverslag werd de overgang vervolgens naar het bovengenoemde verhaal.

De dichter is hier grootendeels zich zelf gelijk gebleven. De voorliefde voor het emotioneele, het

steld, maar dan is de strekking van het onderwijs bijna steeds: wacht u voor dit gevaar, pas op voor dat afschrikwekkend voorbeeld, enz.

De hoofddruk, die het lezen van de Pelgrimsreis nalaat, is dan ook niet: wat is Gods genade in Christus rijk en aanlokkelijk, maar heel anders: wat moeten we veel gevaren en bestrijdingen doormaken, wat moeten we veel doen en laten, om behouden te worden.

Wel wordt in één zinnebeeld (dat van het vuur, dat telkens vanuit een verborgen olievoorraad gevoed wordt) geleerd, dat Christus het werk der genade onderhoudt, doch dit wordt feitelijk promemorie vermeld, het boek wordt er niet door gedragen. Men krijgt den indruk, dat het eigenlijk een gelukje is, als iemand behouden het eind van de reis bereikt; de groote meerderheid komt onderweg om; er zijn allerlei gevaren, soms ook wel gevaren, die men met de meeste waakzaamheid niet vermijden kan, die de behouden aankomst verhinderen kunnen.

Kortom, er wordt zooveel aandacht besteed aan den weg, dat DE WEG op den achtergrond komt, en 't verband tusschen den weg, dien wij bewandelen moeten, en Christus, Die de Weg is, komt nauwelijks uit. Ik geloof gaarne, dat dit niet de bedoeling is geweest van Bunyan, al vinden we hierin de sporen van zijn eigen bekeeringsweg, maar het resultaat is toch, dat ons volk jaren lang, ook door het werk van Bunyan, op de paden van het nomisme, of zoo men wil, van het neo-nomisme is gevoerd.

In nauw verband hiermee staat Bunyans mysticisme. Zelfs een bewonderaar van Bunyan als Dr J. H. Gunning J.Hzn. spreekt het onomwonden uit: „Ook Bunyan toch had, evenals Fox, de traditioneele voorliefde aller mystieken voor het inwendige woord en den „dieperen", „geestelijken" zin van 't geschrevene woord;..." (Blikken in Bunyans Pelgrimsreise, pag. 27).

Aan de eene zijde voert Bunyan telkens met kracht het pleit voor de waarheid en volkomen betrouwbaarheid van Gods Woord. Hij wil leven bij het Woord, maar hij is hier, helaas, niet consequent in. Dat komt heel sterk uit in zijn eigen, door hem zelf te boek gestelde bekeeringsgeschiedenis: „De genade uitgebreid tot den grootsten der zondaren". Hij hoort stemmen, aanschouwt den Heiland, krijgt teksten, éénmaal zelfs een tekst, waarvan hij na een jaar zoeken merkt, dat hij uit één der Apokryphen is, maar de inhoud was toch goed, en van God; soms wordt een tekst tien-, twintigmaal in zijn hart herhaald, een duidelijk bewijs, dat God hem dien geeft, en hij heeft er dan een dag of langer troost van; maar na verloop van tijd verzwaakt de indruk, de gevoelsontroering, en dan zegt die tekst hem niets meer; eens kreeg hij den tekst: Mijn genade is genoeg;

sterk vis-
men ool-
ook hie-
het proz-

Het is
bij een
met red-
Van ka-
hoofdpe-
neer hij
in weze-
gekome-
klomp-

Een r-
veel ge-
de stree-
bepaald
Een a-
namen v-
bovendie-
ligging o-
den, als
eenige F-
woeste
wordt na-
dacht ge-
oog voor-
zin getu-
mogen v-
mis gev-
ment.

Men v-
verhaal
regiona-
is niet,
getogen
in zich
aan, al b-

Er zou
worden
werk. E-
terlijk g-
element,
overdrev-
of herlea-
heid. M-
twijfel.
sleurt,
voorbij
bemerkt.

gelukkig
dezen te-
dien na-
brekend-
poesje b-
durend v-
aan wat
ontvangt
langen s-
in Gods
heid lee-
twintig
nu rust,

Een b-
Bunyan
lijke zon-
uit Hebb-
ning wi-
hem mei-
Maar hij
is u gene-
deze pla-
ontmoet
beide m-
langde
God om
mijn be-
zij tegen
Eindelijk
verzwak-
de alge-
vrede en
kwam m-
hartighe-
tuurlijk
tekst op
werkt w-

Niet i-
geleefd
ook eens
de belof-
daarvan
hoewel
kon hals
bij vlage-
ik aan
grijpen
bovenve-
na deze
't Spre-
werk oc-
enkele u-
en Hooj-
van den
zich ope-
heeft en
elke po-
ontsluite
bij Gods